

UOT: 821.512.162(091)

Nəzakət Qafqazlı *

ƏBDÜL MÜİN NİYAZININ ŞEİRLƏRİ

Xülasə

Məqalədə XIX əsrin sonu XX əsrin əvvəllərində yaşamış Mir Əbdül Müin Əbdülbaqi oğlu Niyazinin həyat və yaradıcılığı haqqında məlumat verilir. Göstərilir ki, Əli bəy Hüseynzadənin “Səadət” məktəbinin müdavimlərindən (dinləyici) olan Əbdül Müin Niyazi əsasən klassik janrda şeirlər və qəzəllər yazmış və şairin şeirləri dil səlisliyi, forma və məzmunun mükəmməl harmoniyası ilə diqqəti cəlb edir. Dinin incəliklərini bilən şair irfani şeir nümunələri ilə yanaşı, dövrün naqisliklərini, müasir həyatı əks etdirən cəsarətli bədii nümunələr də yazmışdır. Sovet rejimi dövründə iki dəfə sürgün həyatı yaşamış şair əziyyətlərə sinə gərmiş, ömrünün sonuna kimi öz məsləkinə sadıq qalaraq bədii yaradıcılıqla məşğul olmuşdur.

Açar sözlər: Əbdül Müin Niyazi, sürgün həyatı, cəsarətli şair, azadlıq hissi, şairin irsi

POEMS BY ABDUL MUIN NIYAZI

Summary

The article is about the life and works of Mir Abdul Muin Abdulbagi Niyazi, whose life embraces the end of the XIX – beginning of the XX century. It is emphasized that A.M.Niyazi was a graduate of “Seadat” school, founded by Alibek Huseynzade. A.Niyazi wrote poems and ghazals mainly in the classical genre. His poems and ghazals attract attention with the impeccability of the language, modern harmony of form and content. The poet, who knew all the subtleties of religion, also wrote poems that reflected negative phenomena. Under the Soviet regime, the poet was persecuted and exiled twice, nevertheless, he bravely endured the burden of the exile life and remained faithful to his ideals and engaged in creative work until the end of his life.

Key words: Abdul Muin Niyazi, life in exile, the courageous poet, the sense of freedom, the legacy of the poet

СТИХИ АБДУЛ МУИНА НИЯЗИ

Резюме

В статье говорится о жизни и творчестве Мир Абдул Муина Абдулбаги Ниязи, жизнь которого охватывает конец XIX – начало XX века. Подчеркивается что А.М.Ниязи являлся выпускником школы «Садэт», основанной Али бекком Гусейнзаде. А.М.Ниязи писал стихи и газели в основном в классическом жанре. Его стихи и газели привлекают внимание безупречностью языка, современной гармонией формы и содержания. Поэт, знающий все тонкости религии, писал также стихи, в которых отражались негативные явления. При советском режиме поэт два раза подвергался гонениям и ссылкам, тем не менее он стойко перенес тяжести ссыльной жизни и до конца жизни оставался верен своим идеалам и занимался творчеством.

Ключевые слова: Абдул Муин Ниязи, ссыльная жизнь, отважный поэт, чувство свободы, наследие поэта

Giriş. Məqaləni yazmaqda əsas məqsəd müasir ədəbiyyatşünaslığımızda yaradıcılığı demək olar ki, araşdırılmamış Əbdül Müin Niyazinin poeziyası haqqında geniş məlumat vermək və şeirlərində bəzi məqamları araşdırmaqdır.

* Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutu. Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru.

Əbdül Mün Mir Əbdülbaqi oğlu Niyazi Bakı şairləri arasında xüsusi yer tutan, lakin ömrünü əzab-əziyyətlər içərisində, sürgünlərdə keçirən bir ziyalı olmuşdur. “Səadət” məktəbində Əli bəy Hüseynzadənin mühazirələrini dinləyib, müsavat partiyasının fəal üzvlərindən biri kimi daim təqiblərə məruz qalıb. İki dəfə sürgün olunub. Solovki sürgününün məşəqqətlərindən qurtarmış tək-tük məhbuslardan biri olaraq əndişəli tale yolu və parlaq yaradıcılığı ilə tanınıb. Mir Həsən Münsif, Məhəmməd Saib və başqa sənətkarlar ona şeirlər həsr ediblər. Məhəmməd Saib ona ithaf etdiyi şeirdə yazır:

*Məst-i mey olsan da, ürfan əhlinin hüşyarısən,
Barıgahi-eşqin haziq, mötəbər memarisən.
Mürşidi-sənət ki, təlim eyləmiş şeri sənə,
Bir sədəfmiş naşogofte lələyə-şəhvarısən.
Səndədir mirasi-sənət, varisi-fəzli hünər,
Bür-ci-şerin bir münəvvər kövkəbi-səyyarisən.
Məzhəri-Xaqanisən, fəzli-Füzuli səndədir,
Hafizi-nəzmi-Nizami, gənci şerin varısən.
Bülbüli-şeydasisən, gülzari-hüsnün dəhridə,
Şeri-bikrin şairi, həm sanei-göftarisən.
Səthi-meydanın genişdir, tutiyi-təbin rəvan,
Leyk bir məşuqənin nəbəstəvo bimarısən.
Ey qəzəl ustadının qaimməqami, varisi,
Saibanə söyləsəm, şairlərin sərdarisən.*

Əbdül Mün Niyaziyə ayrıca şeir həsr edən Mir Həsən Münsif “Qardaşım Niyaziyə” epiqraflı qəzəlində yazırdı:

*Məhərrəm ayı gəlir ildə bir kərə xəlqə
Sən olmasan mənim hər bir günüm məhərrəm olur.
Sevimlisən, səni hər kim sevməsə rəqibimdir,
Sevərsə kim səni məndən mənə mükərrəm olur.*

Məlumdur ki, Münsif özünün “Şüəra” şeirində demək olar ki, əksər görkəmli şairlərin şəninə söz demiş, onları tərif etmiş, hər birinə bir beyt şeirlə qiymət verməyə çalışmışdır:

*Şəhri-Şirvanda Niyazinin oxunsa şeri,
Qəbrdən əhsən oxur şairinə Xaqani [1].*

Niyazi şairin təxəllüsüdür. Əsl adı Mir Əbdül Mün Mir Əbdülbaqi oğlu Mirfeyzullayevdir. O, 1897-ci il sentyabrın 22-də Bakıda İçərişəhərdə (qoşa Qala qapısı yaxınlığında) anadan olmuşdur. Babası Mirfeyzulla, atası Mir Əbdülbaqi İçərişəhərin tanınan, mötəbər maarifpərvər şəxsiyyətlərindən olmuş və övladlarına da lazımınca savad verə bilmişdi. Kiçik yaşlarından oxumağa, biliyə böyük həvəs göstərən şair təbiətli Mün mədrəsə təhsilini bitirdikdən sonra, H.Z.Tağıyevin açdığı dövrün məşhur maarif ocağı sayılan “Səadət” məktəbində görkəmli ziyalı müəllimlərdən dərs almışdır. Təhsilini davam etdirmək üçün İstanbula getməyə hazırlanmış, lakin atası ağır xəstələndiyindən bu arzusuna nail olmamışdır. Qeyri-adi istedadı, cəsarəti, vətənə, xalqa məhəbbəti sayəsində ölkənin ictimai-siyasi həyatında fəal iştirak etmiş, M.Ə.Rəsulzadə, Əlibəy Hüseynzadə, Salman Mümtaz, Ağadadaş Müniri, Atababa Musaxanlı, Əmin Abid və b. görkəmli ziyalılar ilə dostluq əlaqələri saxlamış, Azərbaycan istiqlalına hər vəchlə kömək edən şəxslərdən biri olmuşdur. Mün Niyazi 1919-cu ildə yaradılmış “Yaşıl qələm” ədəbi cəmiyyətinin fəal

üzlərindən biri idi. Bu ədəbi cəmiyyətin “Azərbaycan” qəzetində çap olunmuş siyahısında (1920, 15 mart) M.Niyazi 21-ci şəxs kimi qeyd edilmişdir. Böyük qardaşı Mirəbdülxaliqi çox sevər, İslam dini, ədəbiyyat, şeir haqqında maraqlı söhbətlər edərdi. Ərəb, fars, rus, türk dillərini çox gözəl bilən, dünya siyasətindən, İslam dininin əsaslarından, hərbi quruculuqdan çox gözəl baş çıxaran Müin öz qeyri-adi iş qabiliyyəti, cəsarət və mətnliliyi ilə seçilmiş, 1920-ci ildən sonra gizli fəaliyyət göstərən “Müsavat” partiyasının rəhbər xadimlərindən biri olmuşdur.

1926-cı ilin oktyabrın 26-da Müin Niyazi Az.ÇK orqanları tərəfindən həbs edildi. 1927-ci ildə Solovkiyə 8 illiyə sürgün olunmuş şair 1933-cü ildə həbs müddətinin bitməsindən bir il əvvəl sürgündən azad edildi və Bakıya qayıtdı. Sürgünə gedərkən öz hiss və həyəcanlarını bu misralar ilə yanıqlı şəkildə belə ifadə etmişdi:

*Vətənimdən ayrı düşdüm məhbəsə
Əlim çıxdı övladımdan, elimdən.
Məndən özgə bir də qəza var isə,
Mən nə edim, ya nə gələr əlimdən?*

Sürgündən qayıdandan sonra hələ də təhlükənin sovuşmadığını, hələ də təqib olunduğunu hiss edən şair “Quşlar” şeirini yazır:

*Ey müəlləq vuran səmələrdə,
Uçan azadə şən fəzalərdə.
Özün azadə hiss edən quşlar,
Başın üstündə göydə şahin var.
Yerdə də etməyə səni bərbad,
Pusquda gözləyib durur səyyad.
Oynama, uçma çox da böylə, fələk
Səni də mən kimi bərbad edəcək.
Göydə şahinə töməsən yerdə
Seydсэн iş bu qanlı səyyadə.*

Şairin nigarançılığı özünü “doğrultdu”. Dörd il sonra o, yenidən həbs edilərək bu dəfə Solovkiyə yox, nisbətən “cənuba” – Arxangelskiyə sürgün olundu və yenə də dəfələrlə ölüm və məşəqqətlərlə üz-üzə qaldı.

Sürgünlük həyatında gördüyü vəhşiliklər, hələ ondan əvvəl NKVD zirzəmilərində, dindirilmə otaqlarında “xalq düşmənləri”nə edilən işgəncələr, vəhşi rəftar onu bu misraları yazmağa vadar edir:

*Vəhşisən qurd kimi, dedim birinə,
Qurd verdi cavab onun yerinə:
Bizdə yox, sizdə var olan vəhşət,
Saqın öz adını qoyma digərinə.*

Sürgünlük həyatında da Müin bədii yaradıcılığından əl çəkmir, ağır, yorucu iş saatlarından sonra gecələr bir küncə çəkilib Vətən həsrətli duyğularını kiçicik kağız parçalarına köçürürdü:

*Sürgündə, həbsdə olsəm mən intizar,
Kimlər edər kəfən, kimlər yapar məzar.
Əs, ey səba yeli, canana ver xəbər,
Bəlkə açar saçın, eylər bir ahi-zar*

Və yaxud:

*Salaram xatirə yoldaşlarımı,
Ahimin atəşi əflaki yaxar.
Toplasam bir yerə göz yaşlarımı,
Bakıdan Kür kimi daşqın çay axar.*

Bütün sürgündə olan məhbuslar kimi şair bəzən keçmiş şən günlərini xatırlayıb ümitsizliyə də qapılır:

*Gülər, şən yaşardım, cahanı cinan,
Həyatı səadət edərdim güman.
Məni aqibət etdi bədbin məlul
Görüb bildiyim hadisatı-cahan.*

Lakin bu ümitsizlik çox çəkmir. Daxilən mərd, cəsarətli olan şair nə qədər ağır, məşəqqətli olsa da sürgünlük həyatının ağırlığına dözür, özündə güc, qüvvə taparaq sonadək ümidini itirmir:

*Hər şeyə baxdım iş bu aləmdə,
Yoxladım hər nə varsa yaxşı, yaman.
İki şeydir dəyərli aləmdə,
Bir qırılmaz ümid, bir iman.*

Müin Niyazi 1947-ci ildə sürgündən Bakıya qayıdır. Lakin ona Bakıda yaşamağa icazə vermədikləri üçün məcbur olub Şamaxı sovxozlarının birində çalışmağa başlayır. Yalnız bəraət aldıqdan sonra yenidən Bakıya – öz doğma şəhərinə gəlir. Başının üstündən hələ “qara buludlar” çəkilməsə də (o vaxtlar sürgündən qayıdanları SSRİ daxili işlər orqanları həmişə nəzarətdə saxlayırdılar – Q.N.) azadlıq hissi, ailəsinin yanına, doğma şəhərinə qayıtması şairi ruhlandırır; bütün insanları azad görmək istəyir:

*Rəyin izhar etməyə insan
Haqlıdır, hürr edib onu yaradan
Bəşəriyyət hüquqsuz yaramaz,
Adəm övladı hürr olur anadan.*

Elə bu azadlıq hisslərinin təsiri altında şair sevdiyi işi ilə – bədii yaradıcılıqla məşğul olmağa başlayır.

Onun qardaşı qızı, klassik irsin tədqiqatçısı Vəcihə xanım Feyzullayeva əmisini belə xatırlayırdı:

“Həbsdən qayıtdıqdan sonra yazıb-yaratmaq onun ən böyük məşğuliyyəti idi. Mütaliəni çox sevirdi. Şərqi böyük sənətkarlarına yaxından bələd olmuşdu. Klassik Şərq poetikasının gözəlliklərindən məharətlə istifadə etməyi bacarırdı. Klassik şeir texnikasına yaxından bələd olmuş, əruzun sirlərinə dərinlən yiyələnmişdi. Hər sözündə, hər kəlməsində bir hikmət gizlənmişdi”.

Tədqiqatçı alim Nazif Qəhrəmanlının yazdığına görə: “Doğrudan onu “Ürfan bəzminin huşyarı” adlandıran Məhəmməd Saib səhv etməyib. Niyazinin sufi və ürfan şeirinin incəliklərinə bələd olması, səlis və aydın bədii dili, özünün mükəmməl qəzəlləri və rübailəri ilə dostları arasında sevilmişdir. Təəssüf ki, Bakı şairləri arasında ən az çap edilmiş şairlərdən biri Niyazi Müindir. XX

əsrin əvvəllərində bəzi qəzet və dərgilərdə şeirləri və məqalələri, 20-ci illərin əvvəllərində “Şərq qadını” jurnalında yazıları çıxsa da bunları qənaətbəxş saymaq olmaz”[1].

Müinin az çap olunması ədəbin illərlə sürgün həyatı keçirməsi, təvazökar, bir qədər də qapalı xarakteri ilə izah olunmalıdır. XX əsrin əvvəllərində “Həyat”, “Füyuzat”, “Molla Nəsrəddin”, “İrşad”, “Yeni Füyuzat”, “Şəlalə” və s. mətbuatı müntəzəm izləyən Müinin şeir və nəsr dili yanlış təsirlərə məruz qalmamış, o, özünün aydın və anlaşıqlı ifadə tərzini qorumuşdur.

Müin Niyazinin ilk və yeganə kitabı nəsr toplusudur. 1914-cü ildə Orucov qardaşlarının mətbəəsində nəşr olunmuş bu toplu “Dilguşa” adlanır. “Dilguşa” fars dilində ürəkaçan, könülaçan mənasındadır. Topluda 43 nağıl, əfsanə və rəvayət vardır. Kitab “Bu da keçər” adlı bir nağılla başlayır. Burada “Xanzadə və dərviş balası”, “Bir farsla bir türk”, “Firdovsi ilə Sultan Mahmud Qəznəvi”, “Həzrəti Musa ilə Xızır təng müləğatı”, “Həzrət Əli”, “Həzrət Hüseyn və ərəbi”, “Harun ər Rəşid və Bəhlul”, “İsgəndəri-kəbir” və s. kimi hekayələrlə yanaşı, “İlan və tülkünün yoldaşlığı”, “Yumurta boyda buğda” kimi təmsillər də vardır. Bu təmsil və rəvayətlər XX əsrin əvvəllərində hələ az savadlı xalq üçün maraqlı və anlaşıqlı idi.

Əbdül Müin Niyazinin “Dilguşa” nəsihətamiz xarakterli kitabı 1914-cü ildə “Orucov qardaşları” mətbəəsində dərc olunmuşdur. Sonrakı illərdə ölümünə qədər onun yaradıcılığı haqqında heç bir məlumat yox idi. Xüsusilə poetik irsini əhatə edən əsərlər ilk dəfədir ki, araşdırılmış və çapa hazırlanmışdır. Təqdim olunan şeirlər müəllifin dövrünün mədəni həyatının bütün sahələrinə öz münasibətini bildirmiş və maarifçi-sentimental ruhlu şeirləri ilə Azərbaycan poetik irsimizi zənginləşdirmişdir.

Müin Niyazi Azərbaycan ədəbiyyatı tarixində az tədqiq olunmuş şairlərdən biridir. Onun haqqında ilk kiçik məlumatı və şeirlərindən nümunələri özü də böyük həbs və sürgün yolu keçmiş tədqiqatçı Cəfər Rəmzi İsmayılzadə vermişdir. O, “Deyilən söz yadigardır” [2] toplusunun I kitabında (1981) Müinin dörd qəzəlini, II kitabında [3] isə (1987) şair haqqında məlumatla yanaşı, “Ayrılmam” qoşmasını vermişdir. Müin Niyazi haqqında daha geniş və ətraflı məlumata isə biz tədqiqatçı-alim Nazif Qəhrəmanlının “Vətən və istiqlal əşiqi Əli Yusif” [1] adlı monoqrafiyasında rast gəlirik. Kitabda Əli Yusif, Mirzə Cəlal Yusifzadə, İbrahim Azəri ilə yanaşı, “Ürfan bəzminin huşyarı” (Əbdül Müin Niyazini tanıyırdıqmi?) adlı bölmədə Müin Niyazinin həyat və yaradıcılığı təhlil olunur, oxuculara şair haqqında maraqlı məlumat verilir.

Müin Niyazinin çap olunmuş əsərlərindən başqa zəngin və dəyərli irsi qalmışdır. Onun irsi 176 qəzəl, 302 rübai, müxtəlif xarakterli lirik şeirlərdən və ictimai-tərbiyəvi, fəlsəfi məzmunlu “Doğramac” adlı topludan ibarətdir və ailə arxivində qorunur.

Müin Niyazi Azərbaycan və fars dillərində yazdığı kimi, əruz və heca vəznlərində də yazmışdır.

Şairin “Ayrılmam” şeiri onun ən gözəl şeirlərindən biridir və çox ehtimal ki, sürgündə yazılmışdır. Tədqiqatçı-alim Nazif Qəhrəmanlının fikrincə, həmin şeir gizli partiya işi və sürgün dostu Əli Yusifin 1923-cü ildə “Maarif və mədəniyyət” jurnalında çap olunmuş “Ayrılmam” şeirinə nəzirə kimi yazılmışdır:

*Analar yavrusundan ayrılrsa,
Yavrular qayğısından ayrılrsa.
Bülbül öz mahnısından ayrılrsa,
Mən o rəna mələkdən ayrılmam.*

*Yer, Günəş, Ay dəyişsə dövrünün,
Əsli təkdil olunsa insanın,
O gözəl unutsa peymanın,
Mən onu istəməkdən ayrılmam.*

*Sevgilim gər uyarsa ağyarə,
Qəlbim alsa hesabsız yarə,
Yenə də yalvarıb o dildarə
Tutduğum ol ətəkdən ayrılmam.*

Müin Niyazinin qəzəlləri çox təsirli, gur və ilhamlı qəzəllərdir. Bu qəzəllərdə şairin odluluq alovlu qəlbinin, sevən ürəyinin, vətənpərvər şəxsiyyətinin çırpıntıları eşidilir. O, doğrudan da huşyardır. Söz sənətinin huşyarı...

*Zülfün kimi yelda gecəsi tar ola bilməz,
Çöhrən kimi gün çeşməyi-ənvər ola bilməz,
Gəldikdə sən qəlbim, ürəyim getdi əlimdən,
Məstanə gözün görsə kim huşyar ola bilməz.*

Şairin lirik qəhrəmanı təkcə cananın, sevgilinin, məşuqənin aşiqi deyil. Onun ürəyində daim çağlayan vətən eşqi var. Bu eşq heç də onun məhəbbət, eşq və sevgisindən ayrılmaz bir hiss deyil, həbslərin, sürgünlərin, məşəqqətlərin söndürə bilmədiyi bir hissdır:

*Gizli bir cəzbə çəkir canımı cananə tərəf,
Ov, tələş etmədədir ovçuya, qanqanə tərəf.
Dedilər eşqdə minlərcə bəla var, tufan
Hər nəfəs ki, ney edir nalə ilə bağrımı çak,
Vətən eşqi çəkir ol zari-neyistanə tərəf.*

Klassik ədəbiyyatı çox gözəl və dərinləndən bilən şair xüsusilə Məhəmməd Füzulinin qəzəllərini çox sevir və yaradıcılığında ondan bəhrələnirdi.

Füzulidə:

*Hər kimə dust dedim, düşməni-can oldu mənə,
Düşmən öz bəxtim imiş, indi əyan oldu mənə.-*

beytinə nəzirə ilə Müin Niyazi yazır:

*Hər kimin tutdum əlin, çəkdi ayağımdan mənim,
Qarət etdi süfrəmi mehman qabağımdan mənim.
Düz dedin, göz dikmək olmaz, ey Niyazi, heç kimə,
Çıxmaz, ağzımdan çıxan sözlər qulağımdan mənim.*

Müin Niyazi şeirlərinin bir qismi rübailərdir. Bunların içərisində həm ictimai-didaktik, həm fəlsəfi, həm də məhəbbət mövzusunda nümunələr vardır:

*İstəsən xalq içində hörmət, şan,
Etmə borc, içmə içki, dinmə yalan
Özgəyə arxalanma, etmə ümid,
Çalışıb öz ayağın üstə dayan.*

*Rəyin izhar etməyə insan
Haqlıdır, hürr edib onu yaradan.
Bəşəriyyət hüquqsuz yaramaz,
Adəm övladı hürr olur anadan.*

Müin Niyazi təkcə şeir, qəzəl yazmaqla kifayətlənməmiş, ərəb və fars dillərini yaxşı bildiyinə görə Azərbaycanın klassik şairlərinin şeirlərini Azərbaycan dilinə orijinaldan tərcümə etmişdir. Akademik Rafael Hüseynov Respublika Əlyazmaları İnstitutunda saxlanan cüngdə bakılı şair Mir Əbdül Müin Niyazinin Məhsətidən etdiyi beş rübainin tərcüməsini tapmışdır.

Tədqiqatçı-alimin gəldiyi qənaətə görə, həmin tərcümələrin müsbət cəhəti bundan ibarətdir ki, həm əruz vəznindədir, həm də onlarda Məhsətinin orijinallardakı ruhu saxlanılmışdır. Geniş oxucu kütləsi üçün nisbətən əlçatmaz olduğunu nəzərə alaraq onların hamısını göstərməyi lazım bilirik. Lakin buradaca onu da qeyd etmək vacibdir ki, bu beş rübainin heç də hamısı rübai vəznində tərcümə edilməmişdir:

*Olmaq bizi etmək qocaya həmdəmi həmsaz
Ya könlü sıxan bir odada saxlamaq olmaz.
Zəncir kimi zülfü olan bir qızı heyhat
Bir hücrədə zəncir ilə də saxlamaq olmaz.*

*O gözəl qəmzəsiylə hüsnilə də
Fitnədir xəlqə, rəşkdir gülə də.
Gedir idi lətif axar su kimi
O axar su gözümdədir hələ də.*

*Məndə nələr etdi iştiaqın nə deyim
Könlümdəki zöhd ilə nifaqın nə deyim.
Olmazsa saçın kimi uzun bir gecə mən,
Nə eylədiyən sənə fərağın nə deyim.*

*Mən bilirdim ki, süstdür əhdin
Əhdi pozmaq işindədir cəhdin.
Hər nə düşmənlilik eylədin, ey dust
Bildim əvvəlcə, sonra sən etdin.
Səndən görürəm hər gecə bir tazə cəfa
Uyqu yerinə gözümdə qan-yaş peyda.
Bir azca yatanda nərgisin tək görürəm
Zülfün kimi minlərcə pərişan röya*

Rübailərin orijinala yaxınlığını təsdiqləmək üçün son tərcümənin farsca əslinə baxmaq kifayətdir:

*Hər şəb ze gəmət taze əzabi binəm
Dər dide be caye-xab abi binəm
Vangəh ke ço nərgese-to xabəm bebarəd
Aşoftetər əz zolfe-to xabi binəm [4].*

Müin Niyazi 1967-ci ildə Bakıda vəfat etmiş və Maştağa qəbiristanlığında dəfn olunmuşdur.

Nəticə. Məqalə Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında tədqiqata ehtiyacı olan mövzulardan birini əhatə edir və Əbdül Müin Niyazinin şeirlərinin araşdırılmasında, poetik mühitinin ümumi mənzərəsini ehtiva etmək baxımından dissertant və magistrantların tədqiqat işlərinə bir mənbə olaraq əhəmiyyətli ola bilər.

ƏDƏBİYYAT

1. Qəhrəmanlı N. "Vətən və istiqlal aşiqi Əli Yusif". Bakı, "Avropa", 2010.
2. Deyilən söz yadigardır. I cild. Toplayanı və tərtib edəni: Cəfər Rəmzi İsmayılzadə. Bakı, "Yazıçı", 1981.
3. Deyilən söz yadigardır. II cild. Toplayanı və tərtib edəni: Cəfər Rəmzi İsmayılzadə. Bakı, "Yazıçı", 1987.
4. Hüseynov R. "Məhsəti necə varsa" Bakı, "Yazıçı", 1989.